

ILICA KASABASI'NDA SAĞLIK (TERMAL) TURİZMİ

Health (Thermal) Tourism in Ilica Town

Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜRBÜZ*

Y. Doç. Dr. Hüseyin KORKMAZ**

ÖZET

Ilica Kasabası'ndaki termal su kaynaklarından tarihin her döneminde yararlanılmıştır. Bu termal kaynaklara bağlı olarak kurulan Ilica Kasabası, hızlı bir gelişme göstermiştir. Bilhassa 1980'den sonra sağlık turizmine yönelik yatırımlarda büyük bir artış görülür. Fakat plânlama hataları ve altyapı eksiklikleri sağlık turizmi potansiyelinden yeterince yararlanmayı engellemiştir.

Bu çalışmada Ilica Kasabası'nın sağlık turizmi potansiyeli ortaya konularak bu potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi için gerekli düzenlemeler ve yatırımlar üzerinde durulacaktır.

ABSTRACT

The people from different cultures benefited from the thermal sources in the Ilica Town (Kahraman Maraş) in every period of history. Ilica Town, which was founded depending on thermal sources, has showed rapid development due to the health tourism. Especially, Since 1980s investments on thermal tourism have made substantial progress and improvement. However, planning mistakes and lack of the adequate infrastructures have decreased the potential use of thermal sources.

The aim of this study is of explore and evaluate the potential of health tourism in Ilica Town and also to provide alternate solutions for existing problems.

Giriş

Dünya üzerindeki hızlı şehirleşme ve sanayileşmeye bağlı olarak bir çok çevre sorunu ortaya çıkmıştır. Bu sorunlara bir de yoğun çalışma temposuna bağlı stres eklendiğinde ciddi sağlık problemleriyle karşılaşılmaktadır. Bu sağlık problemlerinin giderilmesinde bugün tıbbî tedavi yöntemlerinden ziyade hiç bir yan etkisi olmayan ılıca, içme, deniz suyu, çamur ya da iklim kürleri gibi doğal tedavi yöntemleri tercih edilmektedir.

İlk çağlardan beri ılıca, içmece ve maden suları şifalı kaynaklar olarak bilin-

* K.S.Ü., Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya bölümü, Kahraman Maraş

** Mustafa Kemal Üniv. Fen-Edebiyat Fakültesi, Antakya.

mektedir. Bilhassa Romalılar döneminde bu kaynaklara çok önem verilmiş ve kaynakların bulunduğu alanlara banyo, hamam gibi tesisler yapılmıştır (Özgüç, 1998, s.216). Şifalı sulara olan talep 19. yüzyıla kadar artarak devam etmiştir. Bu yüzyıldan sonra tıbbî tedavide modern yöntemlerin gelişmesi, maden sularının şişelenerek uzun süre korunması ve ucuza satılması gibi nedenler şifalı suların bulunduğu merkezlere olan talebi azaltmıştır (Tümertekin, 1994, s.696). Ancak 20. yüzyılda tıbbî tedavilerin yan etkilerinin belirlenmesi şifalı sulara olan talebi tekrar artırmıştır. Buna bağlı olarak insanların tedavi amacıyla bulunduğu yerden doğal tedavi alanlarına gidip belirli bir zaman sonra tekrar dönmesi şeklinde gerçekleşen "sağlık turizmi" faaliyetleri gelişmeye başlamıştır.

Türkiye, sağlık turizminin gelişmesinde önemli yeri olan kaplıca, ılıca ve içmece bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. 1300 kadar şifalı su kaynağının bulunduğu ülkemizde (Köksal, 1994, s.21), 230 merkezde termal kaynaklara bağlı olarak sağlık turizmi gelişmiştir. Bu merkezlerden biri de "Ilıca Kasabası" dır.

Ilıca Kasabası'ndaki kaplıcanın antik çağlardan beri kullanıldığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde (1893 yılında) ılıca'da bir kaplıca ve manastırın olduğu Halep Vilayet Salnamesi'nde kayıtlıdır (Halep Vilayet Salnamesi, 1309). 18. Yüzyılın sonlarına doğru bir dönem terk edilen kaplıca, 1880 yılında yeniden yapılarak kullanıma açılmış ve İlıca Deresi çevresinde yerleşmeler gelişmeye başlamıştır. Kasabanın bugünkü Zorkun ve Sümbül mahalleleri 20. yy. başında tarım ve hayvancılıkla uğraşan aileler tarafından kurulmuş, Yeniyanan Mahallesi ise 1915 yılından sonra Selanik'ten gelen göçmenlerin iskan edilmesiyle oluşmuştur. 1935 yılında 385 nüfuslu bir köy olan İlıca'nın nüfusu 1985 yılında 2.102 kişi olmuştur. Bunun üzerine 21.12.1987 tarihinde belediye teşkilatı kurularak kasaba olmuştur.

Bu çalışmada termal su kaynaklarına bağlı olarak kurulan ve gelişen İlıca Kasabası'nın sağlık turizm potansiyeli belirlenecek ve bu potansiyelin nasıl değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durulacaktır.

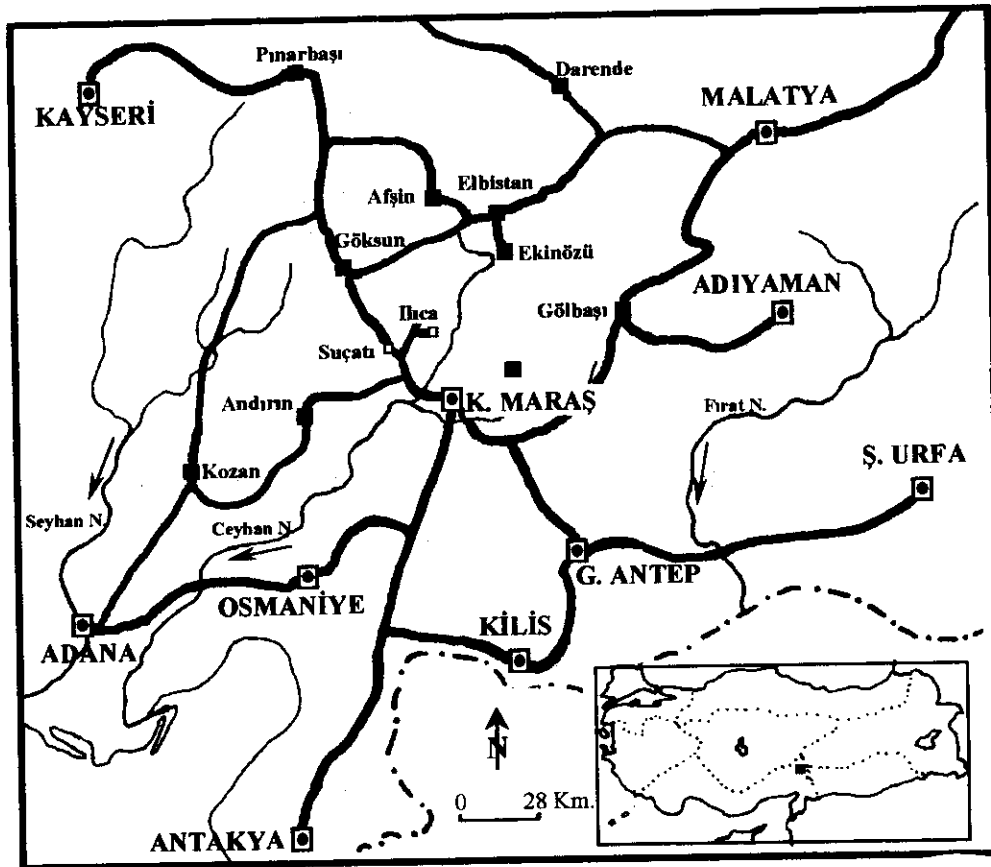
Coğrafi Konum ve Ulaşım

Ilıca Kasabası, Akdeniz Bölgesi'nin Adana Bölümü'nün kuzeydoğusunda yer alır. Kahraman Maraş İli Merkez İlçesi'ne bağlı olan İlıca'nın kuzeyinde Göksun ve Ekinözü, doğusunda Çağlayancerit, batısında Andırın ilçeleri, güneyinde ise Kahraman Maraş bulunur (Şekil.1).

Kahraman Maraş'a 70 km. uzaklıkta olan İlıca'ya sadece kara yolu ile ulaşım sağlanmaktadır. Kahraman Maraş - Kayseri kara yolunun 44. kilometresindeki Suçatı'ndan doğuya ayrıldıktan 26 kilometre sonra İlıca kasabasına ulaşılır. Yolun, Kahraman Maraş - Suçatı arasındaki 44 kilometrelik bölümü "devlet yolu" karakterinde olup ulaşım elverişlidir. Yolun Suçatı - İlıca arasındaki 26 kilometrelik bölümü ise "il yolu" özelliğindedir. Ancak söz konusu güzergahın dar, aşırı virajlı ve bakımsız olması ulaşımı zorlaştırmaktadır. Bunun yanında zaman

zaman meydana gelen heyelânlar ve kaya düşmeleri ulaşımı aksatmaktadır.

Akdeniz Bölgesi'nde sınırlı sayıdaki termal turizm alanlarından biri olan Ilica kaplıcalarına daha ziyade yakın çevredeki yerleşmelerden turist gelmektedir. Bunda kaplıcanın yeterince tanıtılmamış olması ve çevredeki yerleşme merkezlerine olan uzaklığının az olması etkilidir. Ilica Kasabası'na Kahraman Maraş (70 km.), Andırın (90 km.), Tekir (42 km.), Göksun (72 km.), Afşin (112 km.), Elbistan (132 km.), Ekinözü (140 km.), Pazarcık (116 km.) ve Türkoğlu (92 km.) gibi merkezlerden günü birlik ziyaretlerin yanında uzun süreli konaklayanlar da vardır. Ancak Ilica'ya daha uzak olan Gazi Antep (144 km.), Osmaniye (164 km.), Adıyaman (233 km.), Antakya (244 km.), Adana (253 km.), Şanlı Urfa (283 km.) gibi merkezlerden gelenler ise uzun süre konaklamaktadır. Söz konusu merkezlerden Kahraman Maraş'a her gün, Kahraman Maraş'tan Ilica Kasabası'na ise her saat ulaşım imkanı vardır.

Şekil 1. Ilica'nın lokasyon ve ulaşım haritası
Figure 1. Location and transportation map of Ilica

Jeolojik Yapı

Ilıca ve yakın çevresinin temelinde Mesozoik kalkerler yer almaktadır. Bu kalkerler Beşen kuzeyinde dar bir şerit halinde doğu - batı istikametinde uzanır. Kalkerler üzerinde Miyosen yaşlı birimler açısız diskordansla yer alır (Şekil.2).

İnceleme sahasında en geniş alanı kaplayan Miyosen birimleri litolojik özellikler ve kapsadıkları fosiller itibarıyla üç seriye ayrılır (Ölmez, 1983, s.9). Bu seriler Alt Miyosen, Orta Miyosen ve Üst Miyosen'dir. Alt Miyosen konglomera, kumtaşı, kiltası ve kalker ardalanmasından oluşur. Birim, Süleymanlı güneyi ve Ilıca çevresinde geniş alan kaplar. Orta Miyosen resifal kalker ve marn ile karakterize edilir. Bunlar ise Ilıca'nın güney ve kuzeyinde, Ilıca Dere Vadisi güneyinde ve Hanımgediği Tepe'de yüzeylenir. Üst Miyosen ise konglomera, kumtaşı ve kiltasından oluşur. Bu birim Ağa Dağı, Süleymanlı kuzeyi ve inceleme sahası güneyinde mostra verir.

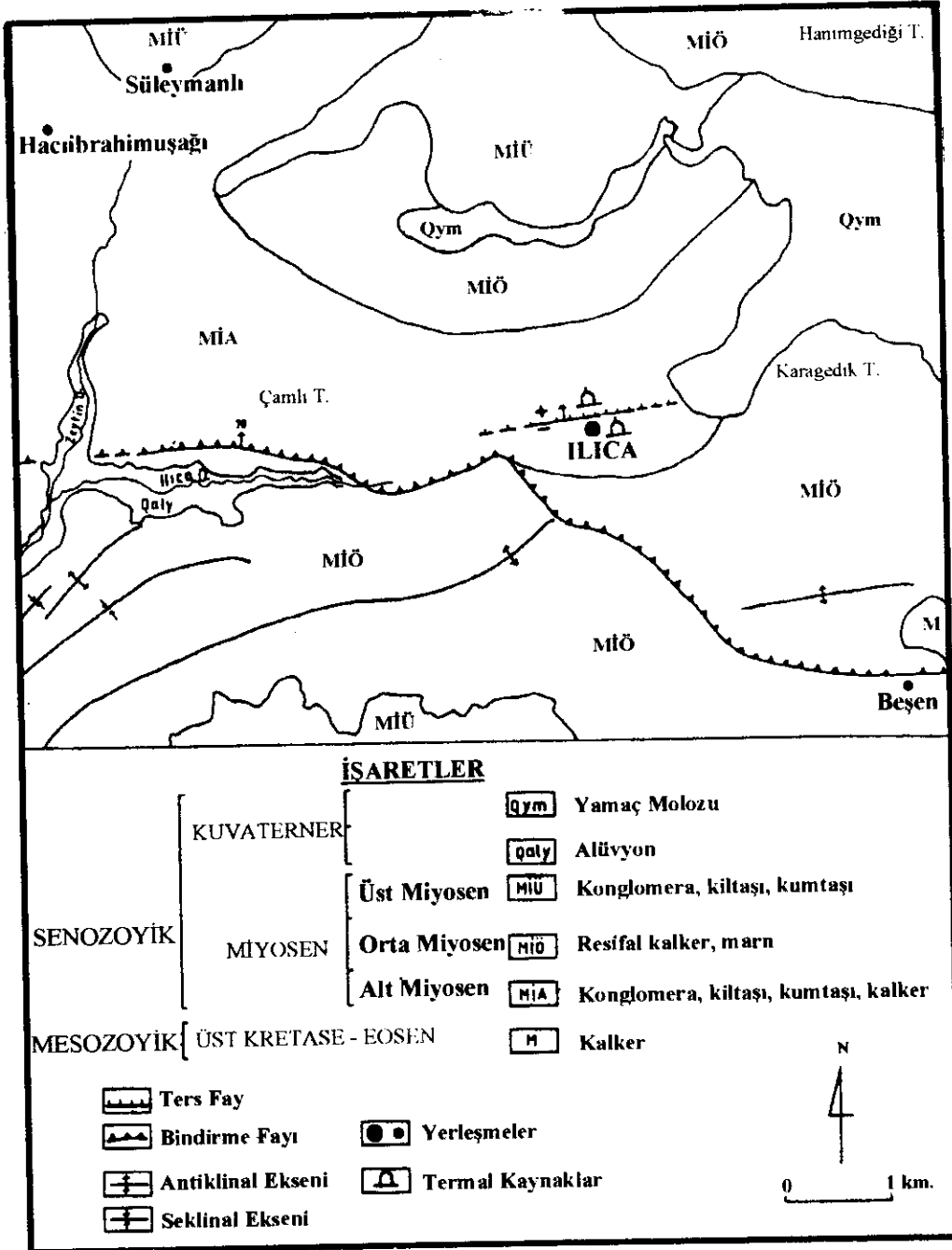
İnceleme sahasında Kuvaterner, alüvyon ve yamaç molozları ile temsil edilir. Alüvyonlar Ilıca ve Zeytin dereleri boyunca, yamaç molozları ise Ağa Dağı güneyi ve Ilıca doğusunda gözlenir.

Ilıca Kasabası'ndaki Termal Kaynaklar

İnceleme sahası Arap Levhası ile Anadolu Levhası'nın çarpışma kuşağında, Anadolu Levhası'nda yer alır (Baydar ve Yergök, 1996, s.23). Bu iki levhanın Kretase'de çarpışması ile başlayan kuzey - güney kompresyonel rejim bir çok kıvrılma, kırılma, bindirme ve sürüklenimlerin oluşmasına neden olmuştur.

Üst Miyosen ve Pliyosen'de kuzeyden güneye doğru olan kompresyonel rejim, Ilıca'nın güneyinden geçen ve çalışma alanını batıdan doğuya kat eden bindirmenin oluşmasına neden olmuştur. Bu bindirmeye bağlı olarak Ilıca'nın içerisinden geçen ikinci bir ters fay gelişmiştir (Ölmez, 1983, s.13), (Şekil.2). Ilıca termal kaynakları bu ters faydan çıkmaktadır. Bu kaynaklar yüzeysel suların faylara bağlı derine sızarken geçtikleri kayaçların minerallerini eriterek bünyelerine alması, akifer nitelikli kayaçlar içinde toplanmaları ve jeotermal gradyana bağlı ısınarak ters faydan yüzeye çıkması sonucunda oluşmuştur.

Kaynaklardan biri Ilıca Dere Vadisi içerisindeki ters fay üzerinde bulunan Alt Miyosen kalkerlerindeki mağaradan, diğeri ise Özel İdare Hamamı'nın hemen kuzeyinden çıkmaktaydı (Şekil.2). Zamanla bu kaynaklar talepleri karşılayamadığı için 1984 yılında, Özel İdare Hamamı'nın bulunduğu alanda 418 m. derinliğinde bir kuyu açılmıştır. Bu kuyudan 43 °C sıcaklığında, 55 lt./sn debiye sahip termal su elde edilmiştir. Bir süre sonra teknik nedenlerle bu kuyu tıkanmıştır. 1991 yılında aynı alanda 438 m. derinliğinde ikinci bir kuyu açılmıştır. Bu kuyudan 60 lt./sn. debiye sahip, 43 °C sıcaklığında su elde edilmiştir. Mevcut kuyunun artan talebi karşılayamaması nedeniyle yine aynı alanda 1997 yılında üçüncü bir kuyu açılmıştır. Bu kuyunun derinliği 387 m., debisi 80 lt./sn., sıcaklığı ise 43 °C'dir. Söz konusu kuyulardan sıcak su kompresörler ile çekilmektedir. Bu kuyuların açılması sonucunda termal kaynaklar kurumuştur.

Şekil 2. Ilica Kasabası ve yakın çevresinin jeoloji haritası
 Figure 2. Geological map of Ilica Town and vicinity

Termal Suların Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri

Ilıca termal kaynaklarının sıcaklığı genellikle 41-43 °C arasında değişmektedir. Suyun sıcaklığında görülen bu değişim mevsimlidir.

Termal sular sıcaklıklarına göre bazı sınıflandırmalara tabi tutulurlar. Buna göre Ilıca termal kaynakları "sıcak termal sular" (20 – 50 °C) ve "hipertermal sular" (40 – 50 °C) grubuna girmektedir (Ülker, 1988, s.31).

Termal suların pH değeri Çakar'a göre 7 – 7.5 ile (Çakar, 1996, s.45), Ölmez'e göre ise 8.2 – 8.5 (Ölmez, 1983, ek.1-2) arasında değişir. Bu değerler itibarıyla olumlu ve yarı olumlu bazik sular grubuna girer. Ilıca termal kaynakları

Tablo 1. Ilıca Termal Sularının Analiz Sonuçları
Table 1. Analysis of Thermal waters in Ilıca

Kaynak	Sondaj Kuyusu			Dere Kaynağı		
Sıcaklık (° C)	43			41		
Debi (lt/s)	2.21			3.44		
Berraklık	Canlı ve demir tortulu			Canlı ve demir tortulu		
Katyonlar	mg/lt.	milival/lt.	% milival	mg/lt.	milival/lt.	% milival
Potasyum (K)	1.3	0.03	0.68	1.1	0.03	0.70
Sodyum (Na)	17	0.74	16.86	15	0.65	15.33
NH ₄	0			0		0
Kalsiyum (Ca)	33.7	1.68	38.27	34.5	1.72	40.57
Magnezyum (Mg)	23.6	1.94	44.19	22.4	1.84	43.40
Demir (Fe)	< 0.1			< 0.1		
B (total)	0.2			0.2		
Toplam	75.9	4.39	100	73.3	4.24	100
Anyonlar						
Bikarbonat (HCO ₃)	201	3.30	72.85	201	3.30	74.57
Karbonat (CO ₃)	9	0.30	6.62	0		0
Sülfat (SO ₄)	28	0.58	12.80	30	0.62	14.59
Klorür (Cl)	12	0.35	7.73	14	0.39	9.4
İyodür (I)	0			0		
Fluorür (F)	0.53			0.53		
Sülfid (S)	< 0.1			< 0.1		
Toplam	250.63	4.53	100	245.63	4.31	100
Diğer Elementler						
Karbon dioksit (CO ₂)	1.08			0.02		
pH	8.5			8.2		
Spesifik konduktivite	390			420		
Spesifik gravite	1000			1000		
Buharlaşma kalıntısı	280			270		
Toplam	1.02			2.02		
Genel toplam	327.55			320.95		
Suyun sınıflandırılması	Mineralce fakir "Akrotora" sıcak su			Mineralce fakir "Akrotora" sıcak su		

Kaynak: Ölmez, 1983'den.

kimyasal olarak; bikarbonatlı (HCO_3), kalsiyumlu (Ca), kükürtlü (S) ve Magnezyumlu (Mg), fiziksel olarak; hipertermal, hipotonik (akroterm) bir sudur (Tablo.1).

Ilıca termal sularından genelde banyo yaparak (dıştan tedavi) ve az da olsa içerek (içten tedavi) yararlanılmaktadır. Bu amaçla Özel İdare ve Ilıca Belediyesi'ne ait iki kaplıca tesisi bulunmaktadır. Söz konusu tesislerdeki termal sular Sağlık Bakanlığı, Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi'nin analiz raporuna-göre aşağıdaki hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır.

- 1- Romatizmal hastalıklar
- 2- Ortopedik ameliyat sonrası ve kaza sekelleri
- 3- Fonksiyonel damar hastalıkları ve hipertansiyon
- 4- Solunum sistemi hastalıkları, anfiyem, kronik bronşit, allerjik üst solunum yolları hastalıkları (klimoterapi kürü).
- 5- Sinir sistemi hastalıkları (nöroloji, nevril felçler)
- 6- Yorgunluk
- 7- Metabolizma hastalıkları (gut, diabet, şişmanlık vs.)
- 8- Mide hastalıkları, bağırsak fonksiyon bozuklukları, ülser, karaciğer, safra kesesi yetmezlikleri, hepatit sekelleri

9- Deri hastalıkları

Bunların yanında Ilıca Kasabası'nda yükselti değerlerinin (930 – 1000 m.) uygunluğu, sanayi tesislerinin olmayışı, orman örtüsünün fazlalığı, havanın temiz olmasını sağlar (Şekil.3). Yörenin bu temiz havası insan bünyesini uyarıcı, solunum organlarını güçlendirici ve kan dolaşımını hızlandırıcı etki yapmaktadır. Bu nedenle kaplıcaya gelenler hava kirlenmesi sonucu oluşan kan dolaşımı ve kalp rahatsızlıkları, solunum yolu hastalıkları, beslenme bozuklukları, sinir sistemi yorgunlukları gibi hastalıklarını iklim kürleri ile tedavi edebilmektedirler.

Ilıca Kasabası'nda Sağlık Turizmi

Ilıca'ya yukarıda belirtilen hastalıkların tedavisi amacıyla gelen turist sayısı her geçen gün artmaktadır. Kaplıca hastalıkların tedavileri yanında sağlığın korunmasında da önemli bir yere sahiptir. Şifalı sular hormonları ve iç salgı bezlerini harekete geçirerek vücudun düzenli çalışmasını sağlarlar (Çakar, 1996, s.2). Bu nedenle, hastaların yanında bir çok insan termal kürleri, suya dayalı bir "rekreasyon" şeklinde sürdürmek için kaplıcaya ziyaret etmektedir. Bunların sonucunda kaplıcanın bulunduğu Ilıca Kasabası, yörenin sağlık turizmi merkezi haline gelmiştir.

Ilıca'da iklim elemanlarının aylara göre farklılık göstermesi, gelen turist sayısının yıl içindeki yoğunluğunu etkilemektedir. Çünkü iklim şartlarının elverişliliği kaplıca kürlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Genel olarak kaplıca kürlerinden olumlu sonuç alınabilmesi için güneşlenmenin bol, havanın nemsiz ve temiz ol-

ması gerekir. Tıp iklimi uzmanlarına göre, aylık ortalama sıcaklık değerlerinin 20 - 32 °C arasında olan yerlerin iklimi sağlık açısından uygun sayılır. Buna göre Ilica'da Haziran (22.7 °C), Temmuz (25.7 °C), Ağustos (26.1 °C) ve Eylül (23.2 °C) ayları sıcaklık ortalamaları' sağlık açısından elverişlidir (Tablo 2). Aynı zamanda bu aylar yıl içerisinde güneşlenmenin en fazla, nem miktarının ise en az olduğu aylardır.

Tablo 2. Kahraman Maraş ve Ilica'da Aylık ve Yıllık Sıcaklık Ortalamaları (°C)
Table 2. Monthly and annually Temperatures in Kahraman Maraş and Ilica

Merkezler	Yük.(m)	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Y. Or.
K.Maraş	570	4.5	6.2	10.3	15.1	19.9	24.6	27.6	28.0	25.1	18.6	11.3	6.4	16.5
Ilica	950	2.6	4.3	8.4	13.2	18.0	22.7	25.7	26.1	23.2	16.7	9.4	4.5	14.6

Kaynak: D.M.İ. Gen. Müd.

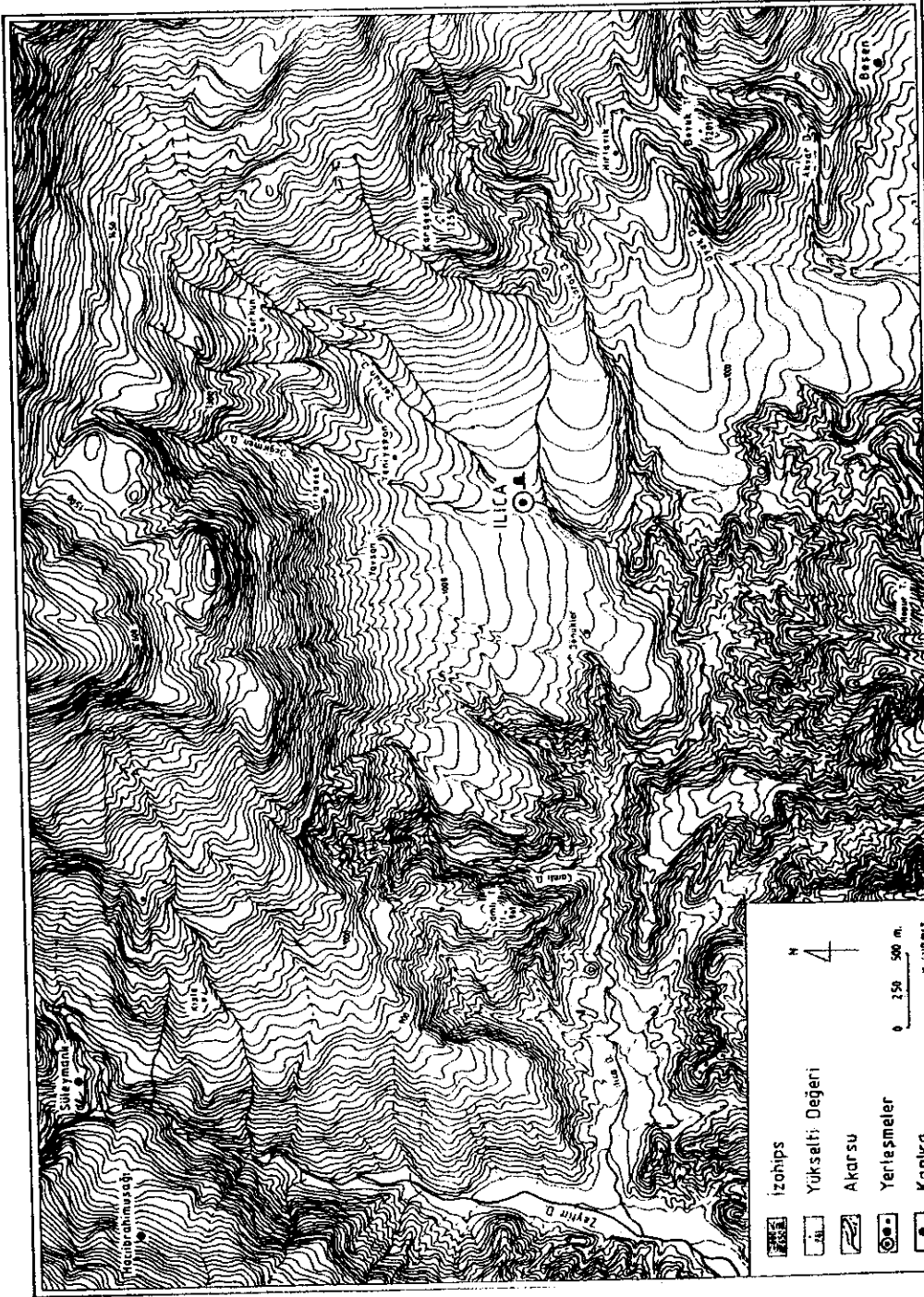
İklim şartlarının uygunluğuna bağlı olarak Ilica'ya Mayıs ayında gelmeye başlayan turist, okulların tatil olmasıyla Haziran ayında en üst düzeye ulaşır. Bu durum okulların açıldığı Eylül ayına kadar devam eder. Kış mevsiminde sıcaklıkların azalması, kar yağışlarının görülmesi, otel ve pansiyonlarda kalorifer tesislerinin olmayışı ve okulların açık olması yıl içinde gelen turist sayısının en düşük seviyede gerçekleşmesine neden olur.

Kullanımı İlk Çağ'a kadar inen Ilica termal kaynakları uzun yıllar yakın çevresine hizmet vermiştir. İlk zamanlar Ilica Dere yatağındaki sıcak su kaynağının çıktığı mağara ile bugünkü Özel İdare Hamamı'nın kuzeyinde, duvarları taşla örülü, üzeri ağaç malzeme ile kaplı basit bir mesken, hamam olarak kullanılmıştır.

Mağaradan çıkan sıcak su kaynağı üzerine 1957 yılında betonarme bir hamam yapılmıştır. 1980 yılında Özel İdare Hamamı hizmete girinceye kadar burası kullanılmıştır. Özel İdare tarafından 1980 yılında modern bir termal hamam yaptırılmıştır. Bugün restore edilmiş olan bu hamam, bay ve bayan olmak üzere 10x6 m. ebadında iki yüzme havuzu, 8x8 m. ebadında iki küv havuzu, 12 m² lik (4 m_ havuz) üç aile banyosu, dört özel küvet ve bir Türk Hamamı bölümlerinden oluşur. Özel İdare Hamamı'ndan aynı anda 400 kişi yararlanabilmektedir. Hamamın günlük kapasitesi ise 4.000 kişidir

Özel İdare Hamamı'nın yapılmasından sonra kaplıca daha fazla turist çekmeye başlamış ve ihtiyaca cevap veremez duruma gelmiştir. Bunun üzerine 1998 yılında Ilica Belediyesi tarafından yeni bir hamam (Vali Saim Çotur Kaplıcası) yaptırılmıştır (Foto.1).

1- Ilica'da meteoroloji istasyonu bulunmadığı için iklim özelliklerinin belirlenmesinde Kahraman Maraş meteoroloji istasyonu verilerinin Ilica'ya uyarlanması yoluna gidilmiştir. Ancak bölgede Ahır Dağı'nın güneyinde "Bozulmuş Akdeniz iklimi" görülürken kuzeyinde karasal iklim şartları hüküm sürmektedir (Korkmaz, 2001, s. 16). Buna göre Ilica'da "Karasal iklim" etkilidir.

Şekil.3: İlica Kasabası ve yakın çevresinin topografya haritası
Figure.3: Topographical map of Ilica Town and vicinity

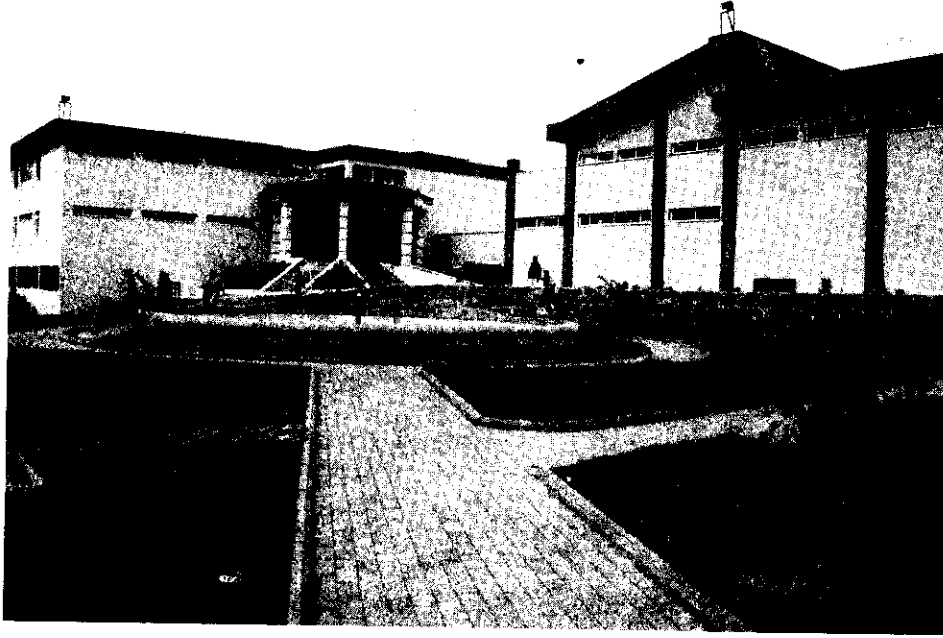

Foto 1. 1998 yılında hizmete giren Belediye Hamamı
Photo 1. Council Turkishbath opened in 1998

Bu hamam bay ve bayan olmak üzere 7x12 m ebadında, üstü kapalı iki kür havuzu, 10x6 m. ebadında üstü açık iki yüzme havuzu, iki Türk Hamamı, kol - bacak - buhar banyosu, buhar ve ağır hasta havuzu, beş jakuzi havuz, on iki aile banyosu ve duşlardan oluşmaktadır. Bunun yanında rehabilitasyon merkezi, jimnastik salonu ve fizik tedavi merkezleri bulunmaktadır. Dinlenme salonları ise inşa halindedir. Belediye hamamından aynı anda 500 bay, 500 bayan olmak üzere, 1.000 kişi yararlanabilmektedir. Hamamın günlük kapasitesi ise 5.000 - 6.000 kişidir.

Bu hamamların yapılmasıyla birlikte artış gösteren turistlerin konaklama, yeme - içme ve eğlenme gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yeni tesisler inşa edilmiştir. Her geçen yıl sayıları hızla artan bu tesislerin 2000 yılı verilerine göre dağılımları tablo 3' de belirtilmiştir.

Turizm tesisleri içerisinde otel ve pansiyonlar yoğunluktadır. Bugün otel ve pansiyonlardaki toplam oda sayısı 2.500 dür. Otellerden ikisi birinci sınıftır (Foto.2). Otellerden beşinde kalorifer tesisi olmasına rağmen, kış mevsiminde turist azlığından dolayı sadece biri hizmet vermektedir. Tesislerin doluluk oranı Temmuz - Ekim arasında % 100, Haziran ve Kasım'da % 50, Mayıs'ta % 25, diğer aylarda ise % 1'dir.

İlçaya gelen turist sayısının miktarı ve yıllara göre gelişimini ortaya koyabi-

Tablo 3. Ilica Kasabası'ndaki Tesis ve Sayıları
Table 3. The buildings and their numbers in Ilica Town

Tesis Adı	Sayısı	Tesis Adı	Sayısı
Otel ve Pansiyon	60	Otomobil tamiratçısı	1
Bakkal	16	Berber	3
Manifatura	15	Açık Pazar	10
Kahvehane	3	Çay bahçesi	2
Çay ocağı	11	Fırın	11
Tüpçü	2	Lokanta	5
Boyacı	1	Sihhi tesisat	1
Camcı	1	Eczane	1
Güneş Enerjisi ima.	2	Lunapark	1
Sıcak-soğuk demirci	2	Petrol	1

Kaynak: Ilica Belediyesi.

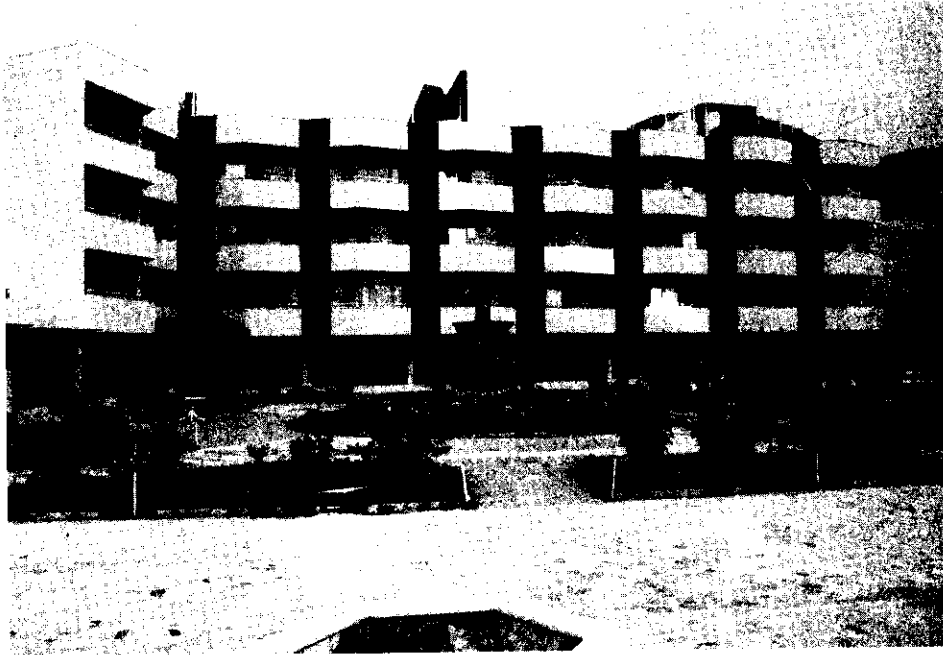

Foto 2. Ilica'daki birinci sınıf otellerden bir görünüm.
Photo 2. A view of a first class hotel in Ilica

İleceğimiz sağlıklı bir istatistik veri bulunmamaktadır. Tesislerin doluluk oranları ve yerel yöneticilerin verdiği bilgiler dikkate alınarak yapılan tahminlere göre 2000 yılındaki turist sayısı 150.000 – 160.000 kadardır. Bu turistlerin yaklaşık % 30' u Kahraman Maraş, % 30' u Gazi Antep, % 7' i Şanlı Urfa, % 5' i Osmaniye, % 5' i Adıyaman, % 23'ü ise diğer illerden gelmektedir.

Turistlerin konaklama dışındaki ihtiyaçlarını karşılamak için bakkal, manifatura, çay ocağı, fırın gibi ticari işletmeler açılmıştır.

Sağlık Turizminin Yöre Ekonomisine Katkısı

Kaplıcalar, insan sağlığına yaptığı olumlu etkilerin yanında, sağlık turizmi yatırımları sayesinde büyük gelir sağlayan ve yöre ekonomisini canlandıran bir faktör olmuştur. Bugün Ilica kaplıcası yöre halkının en önemli ekonomik gelir kaynağıdır. Yörede daha önceleri hayvancılık ve bağcılığa dayanan ekonomik faaliyetler son 20 yıldır sağlık turizmine yönelmiştir. Çünkü bitki hastalıklarına bağlı olarak bağcılık gerilemiş ve hayvancılık ise eski önemini yitirmiştir. Bunun yanında kaplıca ve turizm tesisleri için yapılan yatırımlar yörede büyük bir iş alanı oluşturmaktadır. Özellikle inşaat sektöründe büyük hareketlilik vardır. Bunun yanında kaplıcaya gelen tüketici durumdaki nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için önemli sayıda iş yerleri açılmıştır (Tablo.3).

Kaplıcaya gelen turistler konaklama, beslenme ve dinlenme ihtiyaçları dışında Kahraman Maraş yöresine ait hediyelik eşyalar (ağaç oyma, bakır işleme, el işlemleri vb.) satın almaktadır. Turistlerin ulaşımını sağlamak amacıyla seyahat şirketleri kurulmuştur. Her yıl kaplıcayı ziyaret eden 150.000 – 160.000 ka-

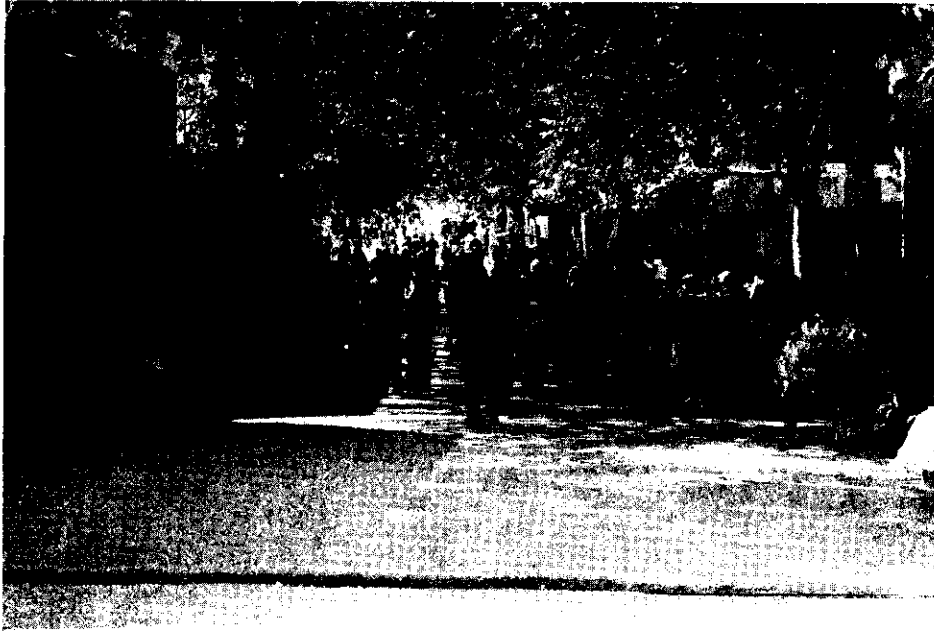
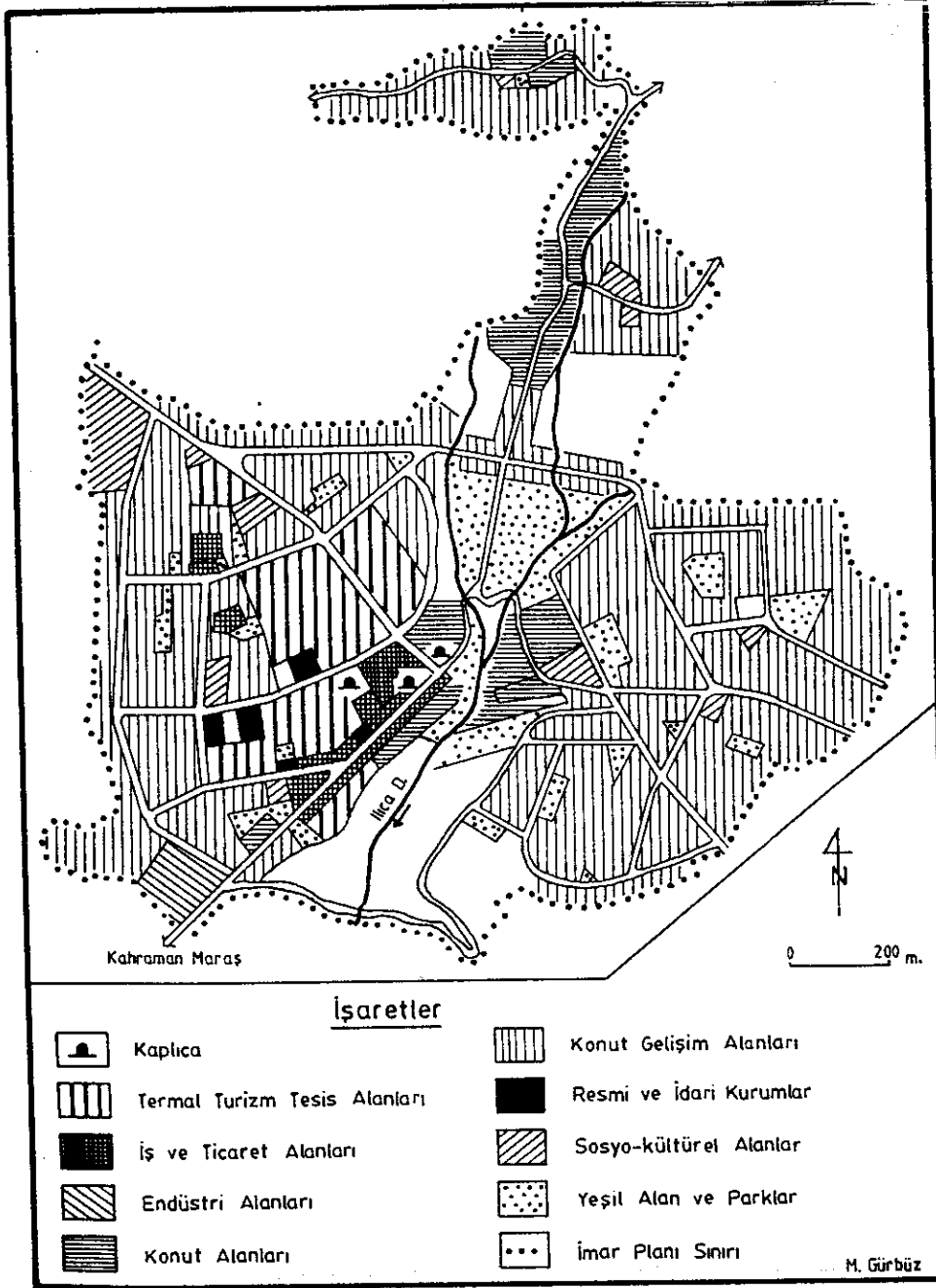

Foto 3. Yaz aylarında turist sayısının fazlalığı nedeniyle taşıt ulaşımına kapatılan Şifa Caddesi

Photo 3. Şifa Street which was closed to cars due to the high number of tourists in summer

Şekil.4: Ilica Kasabası'nın fonksiyon alanları
 Figure.4: Functional distributions of blocks in Ilica Town

dar nüfusun beslenme ihtiyacını karşılamak için yörede üretilen tarım (üzüm, elma, armut, ceviz vb.) ve hayvansal (süt, yoğurt, et vb.) ürünler pazarlanmaktadır. Bu durum turist sayısının en fazla olduğu dönemde (Temmuz – Ekim) büyük bir ekonomik canlılık oluşturmaktadır. Bu ticari canlılık sonucu Ilıca'nın merkezinde yer alan Şifa Caddesi yaz aylarında trafiğe kapatılmaktadır (Foto.3).

Ilıca Kasabası buradaki sağlık turizm potansiyeli sayesinde devamlı nüfus çekmektedir. Ilıca'da 2.000 olan yerleşik nüfus, kür mevsiminde 25.000 - 30.000' e kadar çıkmaktadır. Bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için devamlı alt ve üst yapı tesisleri yapılmaktadır. Kasabadaki kaplıcaların ikisi de Şifa Caddesi üzerinde yer alır. Bundan dolayı iş ve ticaret alanları, termal turizm tesisleri (otel, motel), bu kaplıcaların çevresinde yoğunlaşmıştır. Konutlar ise Ilıca Dere çevresinde ve merkezin kuzeybatısındaki yamaçlarda toplanmıştır (Şekil.4).

Sonuç ve Öneriler

Ilıca, termal kaynaklara bağlı hızla gelişmiş ve yörenin en önemli sağlık turizmi merkezi haline gelmiştir. Yörede termal kaynaklara bağlı yüksek bir sağlık turizm potansiyeli mevcuttur. Bu potansiyelin günümüze kadar yeterince değerlendirildiği söylenemez.

Ilıca'da henüz altyapı ve çevre düzenlemesi tam olarak tamamlanmamıştır. Kalifiye elemanların az sayıda oluşu, mevcut konaklama tesislerinin yıl boyunca hizmet verecek donanıma sahip olmayışı gibi sorunlar, potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilmesini büyük ölçüde engellemektedir. Ilıca'daki sağlık turizminin gelişmesi ve yöreye olan ekonomik katkılarının artırılması için önerilerimizi şu şekilde sıralayabiliriz.

Ilıca'da şehir planlaması termal kaynaklara zarar vermeyecek şekilde yapılmalıdır. Termal kaynakların çevresinde koruma alanları oluşturularak bu alan boş bırakılmalıdır. Kaplıcanın çevresi peyzaj mimarisi ilmi esaslarına göre düzenlenerek park ve yeşil alanlar oluşturulmalıdır. Ayrıca koşu ve yürüyüş parkurları, kros alanları düzenlenmelidir.

Yaz mevsiminde ihtiyaca cevap veremeyen konaklama tesisleri yetersizliğini gidermek için kaplıcanın çevresinde çadırli kamping alanları tahsis edilmelidir.

Ilıca'daki tesislerin büyük çoğunluğu yaz mevsimine göre yapılmıştır. Kaplıcanın kış mevsiminde de kullanımı sağlamak amacıyla, bundan sonra yapılan otel ve pansiyonlara kalorifer tesisi mecburiyeti getirilmelidir. Bunun yanında termal su rezervinin elverdiği ölçüde otel ve pansiyonlara sıcak su verilerek kür mevsimi uzatılmalıdır. Bu durum tesislerin daha ekonomik kullanımını sağlayacaktır.

Tesislerdeki personelin eğitilmesine öncelik verilmelidir.

Kaplıca çevresindeki doğal güzellikler (orman, baraj gölü, anıt kayalar) yanında, tarihi değerler (kilise kalıntıları, yerleşme ve kale harabeleri, çeşme ve

köprüler) de tanıtılmalı ve bu şekilde turist sayısı artırılmalıdır.

Kaplıca kür merkezinde tedavilerin doktor kontrolünde en az 10 gün, normal koşullarda 21 gün sürmesi gerekmektedir (Ülker, 1988, s.128). Ilica kaplıcasına gelen turistler ekonomik gelirlerine göre, kaplıcada günü birlikten 20 güne kadar değişen sürelerde kalmaktadır. Çoğunlukla bu süre bir hafta (7 gün) ile sınırlanır. Bu süre bilimsel tedavi yöntemlerine uygun hale getirilmelidir.

Kaplıcalardaki havuz kürlerinde 15 dakika soyunma, 30 dakika banyo, 60 dakika dinlenme ve uyku, 15 dakika giyinme süresi öngörülür (Ülker, 1988, s.44). Oysa Ilica kaplıcalarında bu zamanlamaya çoğunlukla uyulmamaktadır. Kaplıcada 30 dakikalık banyo süresi 60 – 90 dakikaya kadar çıkarılmakta, 60 dakikalık dinlenme süresi -tesisin dinlenme amaçlı bölümü olmadığı için- hiç kullanılmamaktadır. Banyodan çıkanlar dinlenmek için ikamet ettikleri otel ve pansiyonlara dönmekte, bu nedenle istenilen ölçüde tedavinin sonucu alınamamaktadır.

Banyo küründen sonra hastaların dinlenebilmesi için kaplıcalarda dinlenme salonları en kısa zamanda faaliyete geçirilmelidir.

Tanıtım eksikliğinden dolayı mevcut tesisler sadece bölgesel olarak değerlendirilmektedir. Yeterli tanıtım yapılarak Ilica termal kaynakları, ulusal turizm kazandırılmalıdır.

Kaplıcanın bulunduğu Ilica, bir kasaba yerleşmesidir. Bu kasabanın nüfusu kür mevsiminde 30.000' e çıkmaktadır. Bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak ve bahsedilen yatırımları kasaba belediyesi bütçesiyle yapmak mümkün değildir. Bu nedenle Ilica, kasaba yerleşmesi olarak değil turizm merkezi olarak değerlendirilmeli ve buna göre yatırımlar yapılmalıdır.

Kaynakça

- AKOVA, İ., 1997, "Türkiye'de Turizmin Önemi ve Ekonomideki Yeri", Türk Coğrafya Der., Sayı:32, s.263-280, İstanbul.
- ASLAN, Z., 1993, "Türkiye'de Termal Turizmi Arz ve Talebi", Turizm Yıllığı (1993), Ankara.
- BAYDAR, O. ve YERGÖK, A. F., 1996, "Güneydoğu Anadolu - Kenar Kıvrım Kuşağı, Amanos Dağları Kuzeyi ve Doğu Torosların Jeolojisi", M.T.A. Enst. Derleme Rap. No: 9944 (Yayımlanmamış), Ankara.
- BULUT, İ., 1997, "Turistik Potansiyel Yönünden Yozgat İli Kaplıcaları", Ata. Üniv. K.K.E.F. Doğu Coğ. Der., Sayı:2, s.69-114, Erzurum.
- CEYLAN, M. A., 1998, "Urganlı Termal Kaynakları (Ahmetli - Manisa)", Türk Coğ. Der., Sayı:33, s.537-549, İstanbul.
- ÇAKAR, M., 1996, Kahramanmaraş ve Çevresindeki Şifalı Suların Özelliklerinin Araştırılması, K.S.Ü. Fen Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış), Kahramanmaraş.
- ÇORUH, S., 1988, "Şifalı Sularımız ve Tıbbi Turizm Sorunumuz", Turizm Yıllığı (1986), Ankara.
- DOĞANAY, H., 1988, "Erzurum'un Termal Turistik Potansiyeli", Turizm Yıllığı (1989-1998), s.156-173, Ankara.
- DOĞANAY, H., 1992, "Kurşunlu Termal Turistik Bölgesi", Turizm Yıllığı (1992), Ankara.
- DOĞANAY, H. ve SOYLU, H., 1999, "Deliçermik Kaplıcası'nın Turizm Açısından Önemi", Türk Coğ. Der., Sayı:34, s.1-18, İstanbul.
- DOĞANER, S., 1996, "Türkiye'de Turizm Ulaştırması", AKDITYK, Coğ. Arş. Der., Sayı:4, s.19-48, Ankara.
- EVLİYAOĞLU, S., 1988, Türkiye Turizm Coğrafyası, Ofset Reprodüksiyon Matbaacılık, Ankara.
- GÜL, M.A., 1987, "K.Maraş Yöresinin Jeolojisi ve Petrol Olanakları", T.P.A.O. Rap. No: 2359 (Yayımlanmamış), Ankara.
- GÜRBÜZ, M., 2001, Kahraman Maraş Merkez İlçe'nin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası, Kahraman Maraş Valiliği, İl Kültür Müd. Yay. No:2, Kahraman Maraş.
- HALEP VİLAYET SALNAMESİ, 1309.
- KARA, H., 1994, Mersin - Erdemli Arasında Gelişen Deniz Turizmi, Tarım Alanları İlişkisi ve Sorunları, Ank. Üni. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Der. Sayı:3, s.141-160, Ankara.
- KORKMAZ, H., 2001, Kahramanmaraş Havzası'nın Jeomorfolojisi, Kahraman Maraş Valiliği, İl Kültür Müd. Yay. No:3, Kahraman Maraş
- KÖKSAL, A., 1994, Türkiye Turizm Coğrafyası, Gazi Büro Kitabevi, Ankara.

- ÖLMEZ, E., 1983, "K.Maraş - Süleymanlı Ilicası Hidrojeoloji Etüdü", Maden Tetkik Arama Enstitüsü, Petrol ve Jeotermal Enerji Dairesi Hidrojeoloji Baş Mühendisliği, Ankara.
- ÖZAV, L., 1994, "Gediz Termal Turizm Merkezi", Turizm Yıllığı (1994), s.230-246, Ankara.
- ÖZEY, R., 1991, "Rekreasyon Amaçlı Bir Turizm Yöremiz: Serçeme Vadisi", Turizm Yıllığı (1991), Ankara.
- ÖZGÜÇ, N., 1998, Turizm Coğrafyası, Çağtay Kitabevi, İstanbul.
- SELÇUK BRİCİK, A., 1994, "Gölbaşı Depresyonu", Türk Coğ. Der., Sayı:29, s.53-81, İstanbul.
- TAŞLIGİL, N., 1995, "Manisa'nın Termal Turizm Potansiyeli", Türk Coğrafya Der., Sayı.30, s.299-317, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E., 1994, Ekonomik Coğrafya, İst. Üniv. Edb. Fak. Yay. No:2926, İstanbul.
- TUNCEL, M. – DOĞANER, S., 1980, "Kütahya'da Kaplıca Turizmi", Ege Üniv. Edb. Fak. Ege Coğ. Der., Sayı:6, s.47-60, İzmir.
- ÜLKER, İ., 1988, Türkiye'de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlaması, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları; 1006, Ankara.
- ÜNLÜ, M., 1988, Demirci - Hisar Kaplıcaları (MANİSA), Türk Coğrafya Der., Sayı.33, s.559-579, İstanbul.
- YILDIRIM, U. ve KORKMAZ, H., 1998: Kahramanmaraş'ta Coğrafi Faktörlerin Hava Kirliliğine Etkileri. Türk Coğ. Der., Sayı: 33, s. 389-411, İstanbul.

